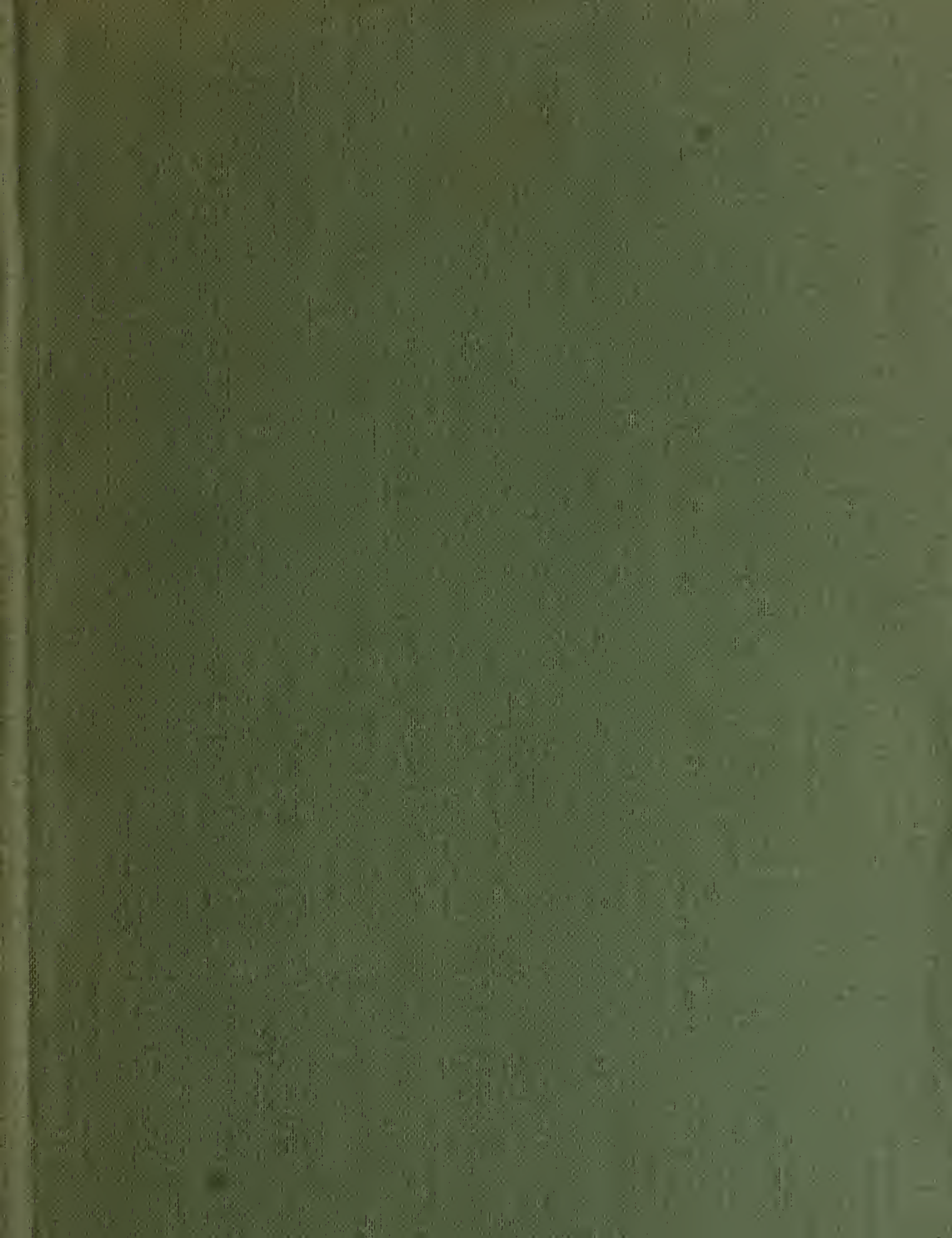

CUM DEO!

DISPUTATIO THEOLOGICA

DE

FIDE INFANTUM,

Ex

Matth. Cap. XVIII. vers. 1.-6.

QUAM

AUSPICE CHRISTO

Ἀρχηγῷ καὶ τελειωτῇ τῆς πίστεως.

SUB PRÆSIDIO

VIRI

Maximè Reverendi, Amplissimi atq;

Excellentissimi

DN. BALTASARIS BEBELII,

SS. Theol. Doct. Ejusdemque P. P. Celeberrimi,

Domini Patroni atq; Præceptoris sui ætatem Colendi.

PUBLICO συνθεολογέντων EXAMINI

Ad d. 13. August. Ann. M. DC. LXXIII. hor. & loc. cons.

exhibet

JOHANNES GEORGIUS Kleiber/

Memminga-Suevus.

ARGENTORATI,

TYPIS JOHANNIS WELPERI.

VIRIS

Nobilitate Generis, Munerum Magnificentiâ, Meritorum Amplitudine, Consiliorumq; Prudentiâ Spectatissimis

DN. EITEL SIGISMUNDO Lupin.
DN. JOHANNI MATTHÆO Hartlieb à Wallsporn.
DN. JOHANNI JACOBO Koch.

S. R. I. Liberæ Civitatis Memmingensis Dnnn. Consulibus, Patriæ Patribus Laudatissimis.

DN. JOHANNI WACTERO, Prætori Gravissimo.
DN. HIERONYMO Schermar/Consilii Secretioris Assessori dexterrimo.

UT ET

Viro Nobilissimo, Amplissimo, atq; Excellentissimo

DN. JOSEPHO Jenisch/ U. J. Lic. Reip. Patriæ Syndico meritissimo.

NEC NON

Plurimùm Reverendo, Dignissimo, Præclarissimo

Diœceseως Memmingensis Ministerio, Dnn. Seniori, reliquisque Symmystis Vigilantissimis:

VIRIS ITIDEM

Nobilissimo, Experientissimo, pl. Reverendo, Clarissimis, Spectatissimis

DN. BALTASARI ERHARDO, Med. Doct. Reip. Patriæ Physico ordinario.
DN. M. JOHANNI CUNRADO HERRMANNO, Rectori Scholæ meritissimo, Ecclesiæ Bergensis Pastori vigilantissimo.
DN. JACOBO SCHUTZIO, Archigram. dexterrimo.

Dnn. suis Mecœnatibus, Evergetis, Patronis, Fautoribus, Cognatis, Præceptori, Affini disputationem hanc in debitæ gratitudinis, pro tantis in se hactenus collatis beneficiis, τεκμήριον; & ulteriorem sui studiorumq; suorum commendationem inscribere voluit debuit

Humillimus Cliens

Joh. Georg. Kleiber/ Auth.

PRÆSES EXERCITII

Lecturis salutem & officia!

INfantibus patrocinari, & iis quidem in re summi momenti, in præcipuis humanitatis & pietatis officiis censendum est. Jac. I. 27. Habet enim innocens illa ætas sua, quæ possidet, bona; gaudet quoq; communib⁹, quibus alii, & propriis juribus; Gal. 4, 1. seqq. at ipsa sibi suppetias ferre per ætatem nequit, dextri & sinistri nescia Jon. 4, 11. quare opus est, ut alii id auxilii, qualecunq; etiam fuerit, ferant, & prosequātur. Sunt inter homines quidam maleferiati, qui bonis istorū imminent, hoc magis, quo magis teneri illi à suo ipsorūmet auxilio & consilio sunt destituti: Istis decet occurri ab iis, quicunq; per vires suas possunt, & per officium debent, quo sua illi retineant, ab alienis verò diripiendis hi prohibeantur. Immortalis profectò laus est matris illius Prophetissæ, quæ auxilium Prophetæ imploravit, & ita filiis suis patrocinabatur, cùm creditor ipsis in captivitatem abducendis immineret: Nec defuit petenti vel ipse DEUS, quin miraculo per Eliam edito periclitantes è manibus eriperet abstrahentis. 1. Reg. IV. 1. seqq.

Similem patronum infantum agit pereximius atque præstantissimus Dn. Johannes Georgius Kleiberus, Memmingensis, de fide infantum disputaturus. Insignis thesaurus est vita æterna, quæ jure hæreditario ad infantes quoque, circumcisione quondam, hodiè baptismo initiatos spectat. Sunt enim illi etiam

etiam hæreditatis in coelis repositæ immarcessibilis, immaculatæ, & interminabilis hæredes scripti, Matth. XVIII. v. 3. seqq. XIX. 14. idque per fidem, quâ meritum Filii DEI amplectuntur, Matth. XVIII. 6. Sed sunt inter adversarios præcipuè Pontificii, Calviniani, Anabaptistæ, qui istum ipsis thesaurum ereptum eunt, negantes, propriâ istos fide pollere; Fidem enim si sustuleris, eamque propriam, tolles etiam id, quod non nisi fide habetur, nempe vitam & hæreditatem æternam, Marc. XVI. 16. Sua igitur pietate motus Kleiberus noster causam infantum agendam in sese suscepit, velut alter patronus, & ita egit, ut causam infantum obtinuisse ipsum nulli dubitemus. Textum enim Juris divini, ab ipso increato DEI Filio, & hærede paternorum omnium, Heb. I. 2. seq. JESU CHRISTO, pronunciatum, Matth. XVIII. 6. in medium produxit; & ex illo invictè demonstravit, quod res est, infantes & propriâ pollere fide, & per hanc æternorum bonorum ab æterno hæredes esse scriptos, & aliquando reipsa fore.

Dùm verò aliorum agit causam, suam ipse tuetur; Dùm enim causam infantum agit, industriæ ipse suæ specimen edit, & ita Illustri Reipubl. Memmingensis Magistratui, Patriæ suæ Patribus, suisque Patronis, piè venerandis; meis verò Fautoribus singularibus, rationem reddit studiorum suorum. Nutritus est hactenus ab hisce Patriæ suæ Patribus liberali stipendio, commendatus etiam est Professoris inspectioni; quare æquum est, ut edito aliquo specimine beneficium ritè collocatum esse & istis, & huic comprobaret. DEUS Spiritus sui Sancti gratiam ipsi porrò admetiatur, & studia indies promoveat, donec promovendæ Reipubl. Christianæ & ædificandæ Ecclesiæ feliciter aliquando applicentur.

Σὺν

Σὺν Θεῷ!

De Fide Infantum

ex Matth. cap. XVIII. verſ. 1.-6.

Cap. I.

Ἐξηγητικόν.

VErba Chriſti, ex quibus Fidem infantum adſtruimus, deſcripta à Matth. c. XVIII. v. 1.-6. ita ſonant.

Verſ. 1. Ἐν ἐκείνῃ τῇ ὥρᾳ προσῆλθον οἱ μαθηταὶ τῷ Ἰησοῦ, λέγοντες. Τίς ἄρα μείζων ἐστὶν ἐν τῇ βασιλείᾳ τῶν οὐρανῶν;

Verſ. 2. Καὶ προσκαλεσάμενος ὁ Ἰησοῦς παιδίον, ἔστησεν αὐτὸ ἐν μέζῳ αὐτῶν.

Verſ. 3. Καὶ εἶπεν. Ἀμὴν λέγω ὑμῖν, ἐὰν μὴ στραφῆτε, καὶ γένησθε ὡς τὰ παιδία, οὐ μὴ εἰσέλθητε εἰς τὴν βασιλείαν τῶν οὐρανῶν.

Verſ. 4. Ὅστις οὖν ταπεινώσῃ ἑαυτὸν, ὡς τὸ παιδίον τοῦτο, οὗτός ἐστι ὁ μείζαν ἐν τῇ βασιλείᾳ τῶν οὐρανῶν.

Verſ. 5. Καὶ ὃς ἂν δέξηται παιδίον τοιοῦτον ἓν ἐπὶ τῷ ὀνόματί μου, ἐμὲ δέχεται.

Verſ. 6. Ὃς δ᾽ ἂν σκανδαλίσῃ ἕνα τῶν μικρῶν τούτων τῶν πιστευόντων εἰς ἐμὲ; συμφέρει αὐτῷ, ἵνα κρεμασθῇ μύλος ὀνικὸς ἐπὶ τὸν τράχηλον αὐτοῦ, καὶ καταποντισθῇ ἐν τῷ πελάγει τῆς θαλάσσης.

Eraſmus hæc verba ita vertit: v. 1. In illo tempore acceſſerunt diſcipuli ad Jeſum: dicentes. Quis

maxi-

maximus est in regno cælorum ? v. 2. Et accersitum ad se puerum JEsus statuit in medio illorum: v. 3. Et dixit: Amen dico vobis, nisi conversi fueritis, & efficiamini sicut puelli, non ingrediemini in regnum cælorum. v. 4. Quisquis igitur demiserit semetipsum, sicut est puellus iste, hic est ille maximus in regno cælorum. v. 5. Et qui receperit unum puellum talem in nomine meo, me recipit. v. 6. Qui autem offenderit unum de pusillis istis, qui in me credunt, expedit ei, ut suspendatur mola asinaria in collum ejus, ac demergatur in profundum maris.

Loca parallela sunt Marc. IX. v. 42. Matth. XIX. 14. Marc. X. 14. Luc. XVIII. v. 15. seq.

§. 2.

Notamus circa hæc verba I. Scopum Christi. Eum ita formamus: Sæpiùs jam concionatus erat Christus dicipulis suis de regno suo: at illi inveteratâ judaicâ opinione putabant, fore mundanum, in quo hostibus suis pro lubitu dominari possent. Hæc opinio animos eorum ita pervaserat, ut primatum in eodem singuli per contentionem affectarent. Christus ergò istam confutaturus, & pleniùs eos informatur', assumit παιδίον, quo viso, mox ipsi intelligere vel possent vel deberent, quale regnum intelligeret, nempe tale, ad quod etiam parvuli apti essent. At verò ad regnum aliquod mundanum administrandum parvulum nemo dixerit esse aptum. Ergò aliud regnum intelligit, cælestis gloriæ. Deinde ostendit virtutes, quibus instructi ad illud regnum pervenire possint, non quidem per modum meriti, quod vult h. l. Maldonatus & Cornelius à Lapide, sed

τάξεως divinæ, cujus obſervatio neceſſaria. Solâ enim fide conſequimur regnum cælorum. Cum fide ambitio & ſuperbia ſtare nequit. Illa fides, tanquam bona arbor, profert virtutes, humilitatem, manſuetudinem &c. ut fructus; ex quibus candidatus regni cæleſtis cognoſcitur; τῶν πιςευόντον enim eſt ἡ βασιλεία τῶν ȣ̓ρανῶν.

§. 3.

Notamus deinde ſignificationem verborum Chriſti: & quidem I. eſt βασιλεία τῶν ȣ̓ρανῶν, regnum cælorum verſ. 1. Maldonatus hanc vocem accipit de regno gratiæ ſeu Eccleſiâ: quem Cornel. à Lap. non quidem rejicit, ſimplicius tamen dicit accipi pro ipſo regno cælorum in futuro ſeculo: quod probare vult ex verbis Chriſti: Niſi efficiamini ſicut parvuli, non intrabitis in regnum cœlorum. Nos dicimus, aliter accipi hanc vocem in verſ. 1. à diſcipulis, aliter in v. 3. 4. à Chriſto: nec ludere Chriſtum ambiguitate vocis *Regnum*, quod Maldonatus h. l. temerè aſſerit: ſed eſſe diverſum reſpectum: Diſcipulos intelligere regnum mundanum, Chriſtum verò cæleſte, ad cujus conſecutionem nemo, niſi verâ fide, cujus finis eſt ſalus animæ, inſtructus pervenire poſſit. Unde vult diſcipulos conformari τοῖς παιδίοις πιςεύȣσιν. Optimè D. Hunnius h. l. *Quanquam*, ait, *introducantur Apoſtoli quærentes, quis ſit maximus in regno cælorum? tamen certum eſt, ipſos intelligere regnum Chriſti, quod terrenum fore judaicâ inveteratâ opinione putabant. Vocant autem nihilominus regnum cælorum, quia audiverant, ipſum Chriſtum ita appellaſſe illud. &c.* & mox: *Et quidem ad mundanum Chriſti regnum pertinere diſcipulorum quæſtionem, vel ex eo apparet,*

paret, quòd Marcus scribit, *Apostolos inter se disceptâsse, quis inter ipsos futurus esset major? absurdum autem est, putare, Apostolos inter se disceptâsse, quis futurus esset major in regno futuri seculi?*

§. 4.

Παιδίον puerulus, altera vox est, subjectum quæstionis nostræ notans. Vox ipsa per se clarissima est, sed diversimodè & à multis malè explicata. Lexicon dicit, notare puerulum, qui nutricem adhuc habet, à quâ curetur: quæ propria & nativa est significatio, à quâ recedunt Pontificii & Calviniani, dicentes, notari puerum grandiusculum, qui vocatus ad Christum accesserit, & scandalizari potuerit. Verùm quod illud attinet, *respondet* Dn. D. Feurborn. fasc. V. disp. IV. ῥητῶς 1. non dici, quod isti pusilli pedibus suis ad Christum venerint, sed tantùm, quòd Christus puellum ad se vocârit. At infantes, etiam nondum valentes vadere, ab aliis tamen gestari, suo nomine proprio advocantur, ut testatur experientia. 2. Si vel maximè puer hic suis pedibus itare potuisset, (quot tamen textus expresse non dicit,) valida tamen sunt argumenta, quibus ipse firmiter & luculenter probatur, non grandis puer, sed pusillus adhuc, seu tenellus fuisse. &c. De scandalo infra agemus in voce σκανδαλίσῃ. Maldonatus h. l. eandem vocis proprietatem negat, & substituit infantem mysticè acceptum, innocentem, qui non solùm verbis, sed rebus etiam ipsis præsentibus humilitatem simplicitatemque doceret. Cornel. à Lap. aliter accipit παιδίον in vers. 2. aliter in vers. 4. 5. Ibi dicit, notari infantem ætate & staturâ; hîc verò mysticum. Illud probat ex Luca, qui habet, *puerum istum*; unde, ait, liquet Chri-

Christum loqui primò de puero verè parvulo. Hoc verò, quòd Christus ludat ambiguitate vocis *parvulus*. Verùm damnamus hoc ut errorem Socinianum: illud assumimus, & tenemus ubique; moti 1. ipsâ vocis naturâ, dùm per diminutionem ponitur, παιδίον à παῖς. Quæ cum absolutè ita ponatur, utique secundùm regulas bonæ interpretationis in primâ significatione manendum est; nec ab eâ recedendum, donec per aliud restringatur. 2. Christi explicatione, qui vocat μικρὸς parvulos vers. 6. 3. collatione aliorum locorum, in quibus παιδίον pro infante ponitur: Matth. II. 11. usurpatur de Christo recens nato; Luc. II. vers. 21. de eodem circumcidendo. 4. Interpretatione Lucæ, qui c. XVIII. 15. vocat τὰ βρέφη, quæ vox notat infantem vel adhuc in utero matris latitantem; ut Luc. I. 44. 41. de Johanne ἐσκίρτησε τὸ βρέφος ἐν τῇ κοιλίᾳ αὐτῆς; vel recens editum, ut Luc. II. vers. 12. 16. de Christo recens nato. Sed regerit h. l. Piscator, τὸ βρέφος interdum notare puerum natu grandiusculum, doctrinæque capacem, ut II. Tim. III. 15. At Paulus ibi Timotheum non simpliciter vocat βρέφος, sed ipsum ἀπὸ βρέφους sacras literas nosse. 5. aliorum vocabulorum suffragio. Marc. IX. v. 36. dicitur Christus λαβὼν παιδίον καὶ ἐναγκαλισάμενος, quod de ætatis teneritudine intelligendum, vid. D. Dannh. Hodosph. phæn. XI. lit. P. Luc. XVIII. ait, προσέφερον αὐτῷ, attulerunt, apportarunt: quod idem etiam teneritudinem ætatis notat; quanquam Piscator hoc verbum aliter vertere & interpretari conetur, pro προσήγαγον, sed obstat clara litera.

§. 5.

Ἐὰν μὴ στραφῆτε, nisi conversi fueritis. Maldonatus & Cornel à Lap. h.l. 1. peccatum Apostolorum elevant, quòd non mortale, sed *saltem veniale fuerit*. 2. meritum operum suorum extruere inde conantur. Verùm *Resp.* ad 1. omne peccatum natura suâ esse mortale. 2. Christum hîc non loqui de merito, sed de τάξει, seu ordine divino.

§. 6.

Δέξηται susceperit. Communiter explicant de beneficentiâ. Maldonatus ait, suscipere est non solùm domo excipere, sed quovis benevolentiæ genere prosequi: uno verbo, benefacere. D. Hunnius h. l. qui benefacit parvulis, eosque ad omne bonum promovere studet: unde & Christus τοῖς κωλύουσιν ἠγανάκτησε. Marc. X. 14.

§. 7.

Ὃς δὲ σκανδαλίσῃ, qui verò scandalizaverit vel offenderit. Maldonato σκανδαλίζειν, h. l. non est malum exemplum præbere, sed injuria aliquem afficere: ut constet oppositio inter τὸ δέχεσθαι & σκανδαλίζειν. Corn. à Lap. intelligit scandalum pripriè dictum, & explicat h. m. *Qui unum ex pusillis istis scandalizaverit*, h. e. *pravo verbo vel exemplo à me, meoq; amore & cultu averterit, satiùs ei foret in mare demergi*. Neutra harum explicationum incongrua videtur. Maldonati nimis latam Cornelius explicat pleniùs: & benè, modò mansisset in propriâ significatione τοῦ παιδίου à quâ etiam Calviniani recedunt. Nam distinguendum est inter scandalum datum & acceptum. De illo sine dubio Christus loquitur; & respicit vel doctrinã, vel mores. De moribus primariô loquitur, ut patet

ex

ex eo, quod parvulum humilem, mansuetum, & simplicem discipulis contendentibus proponit. Et ita scandalizari posse parvulos, probat Dn. D. Feurbornius falsc. V. disp. IV. *Testatur*, ait, *experientia*, quòd infantes, percepto alicujus dicto vel facto, enormiter turpi, offendi queant. Annon enim quando vident aut parentes suos, aut alios frontis contractione, oculorum inversione, labiorum compressione, & morsione, sputi emissione &c. in alios indignari, similia facere quandoque attentant? hæc ille. Quanquam scandalum in doctrinâ non excludatur: quod fit, quando heterodoxis doctoribus traduntur informandi. conf. D. Hunnium h. l. Adde quod non necessariò statuendum statim sit scandalum actuale, sufficit potentiale, quale describitur Matth. XVI. vers. 23.

§. 8.

Τῶν πιστευόντων εἰς ἐμέ. Eorum qui credunt in me. Continetur hîc prædicatum quæstionis nostræ: an infantes, suprà descripti, actu ipso habeant fidem salvificam? Maldonatus, uti diximus, ne fidem cogatur concedere, mutat subjectum, sed frustrà. Nos nexum hunc subjecti cum prædicato dicimus firmum esse, & notari tùm ipsum actum fidei, cùm ejusdem objectum. Actum verbo vel participio activo, τῶν πιστευόντων: ut sit fides vera, propria, actualis. Quam Calviniani negant, & Pontificii, substituentes alienam, semen, & radicem fidei. Sed malè. Nam justus suâ fide vivet: & perinde esset, ac si dicerent: Infantes vivere, sed non actu. Objectum, voce, εἰς ἐμέ. Emphaticè posita est præpositio. Nam aliàs magnum discrimen est inter πιστεύειν τὶ, πιστεύειν τινὶ, & εἰς

τινα.

τινα. Illud est simplicis notitiæ, & competit etiam diabolis: Istud est assensûs, & competit etiam hypocritis: hoc fiduciæ, & est tantùm salvificè credentium. vid. D. Dannh. Hodos. phæn. XI. Et hæc fiducia est ratio formalis fidei, quæ etiam infantibus competit, teste ipso Christo h. l. Qualis verò hæc sit fides, infrà videbimus: sufficiat hîc, indicare, esse veram, perfectam, constantem notitiâ, assensu, & fiduciâ, actualem: licet modum ejus ignoremus.

Cap. II.

Continens θέσιν.

§. 1.

PRæmissâ evolutione textûs, rem ipsam aggredimur, & ponimus primò statum controversiæ contra Pontificios, Calvinianos, Anabaptistas &c. hunc: An Infantes Christianorum baptizati verè, actu ipso, & salvificè ipsi credant? Negant illi, nos affirmamus. Distinguimus autem (α) inter fidem actualem, habitualem, & potentialem. Hanc statuunt Calviniani, istam Pontificii, illam nos. (β) inter fidem ipsam & radicem ejusdem. Pro istâ stamus nos contra Calvinianos. (γ) inter fidem directam & reflexam. Illam defendimus. (δ) Inter fidem propriam & alienam. Loquimur de fide propriâ. (ε) inter fidem ipsam & fidei fructus seu effectus. Quæstio est de illâ. (ζ) inter fidei sensum & actum. Hunc propugnamus. (η) inter infantes Christianorum & gentilium. Quæstio est de istis. (θ) inter infantes baptizatos & non-baptizatos. Dicimus, infantibus in & per baptismum fidem conferri.

§. 2.

§. 2.

Definimus hanc fidem Infantum ex ſcripturâ, quòd ſit Actus, conſtans notitiâ, aſſenſu & fiduciâ, excitatus à Spir.S. in & per baptiſmum, apprehendens meritum Chriſti, & ſalvans. Non opus eſt hîc multa dicere de definito, Fide, quoad etymologiam, homonymiam & ſynonymiam ; cùm paſſim id legatur. Vid. D. Dannh. Hodoſ. phæn. XI. lit. H. Saltem notetur, eſſe ſermonem de fide verâ & ſalvificâ.

§. 3.

Majorem difficultatem moverunt adverſarii circa genus, dùm alii per habitum, alii per ſemen vel potentiam deſcripſere. Nos ex ſcripturâ intrepidè aſſerimus, eſſe actum. Non negamus quidem, fidem, in quantum ex verbo lecto, vel audito, producitur, & manet, habitũ verè quendam talem dici poſſe. Cùm enim verbum (uti contra adverſarios, efficaciam verbi negantes, hactenus Noſtrates defenderunt) non ſolùm ſignificandi vim, & objectivè movendi intellectum habeat, ſed etiam vi organicâ producendi fidem à DEO ſit inſtructum, certum aliquem effectum certò poſt ſe relinquet ; At ut fides non ſine verbo, immediatè, in animâ creando infunditur & infundendo creatur, teſte Paulo Rom X. 17. ita nec verbum immediatè hoc peragit : Requiruntur enim mediantes actus hominis & media pædagogica, nempe lectio verbi, auditio, & meditatio. Hinc colligitur, ſpeciales actus fidei proximè quidẽ & immediatè è verbo dependere, nihilominus tamen habitum quendam per idem efficax verbum, mediantibus & intervenientibus iſtis actibus produci. Cui ſententiæ accedit teſtimonium omni

exceptione majus, Pauli Hebr. cap. V. v. 14. ubi fidem expreſsè vocat ἕξιν.

§. 4.

Jam cum res ita ſeſe habeat cum fide adultorum è verbo divino derivatâ, noſtri muneris eſt, ut diſpiciamus, an par ratio ſit in hoc puncto fidei adultorum ex verbo conceptæ, & fidei infantum per lavacrum baptiſmale collatæ? Num & hæc ſit habitus tantum, ſeu facilitas quædam agendi, in intellectu infantis reſidens, vel potiùs merus etiam & purus putus actus, quo objectum ſuum ſalvificum ſimplici apprehenſione ſibi approprict? quarum quæſtionum priorem, & antecedens poſterioris intrepidè negamus; ſiquidem diverſus modus conferendi diverſitatem quoq; in hoc tertio importat; ut adeò fides infantum baptizatorū propter defectum nempe auditûs, habitus inſtar & quidem quaſi acquiſiti conſiderari nequeat. Noſtrum proinde facimus poſterius poſterioris quæſtionis membrum, quod fidem infantum merum actum eſſe dicit: cujus verò rationem formalem, tùm ratione productionis, tùm ratione termini producti in hâc vitâ nemo, propter defectum revelationis, exactè expedire poteſt. Sufficit ſcire quòd verè credant; quomodo verò credant, Deus ipſe nos ignorare voluit.

§. 5.

Hunc actum dicimus eſſe realem, ſupernaturalem, internum, directum, apprehendentem meritum Chriſti & ſalvantem. Probamus ex verbo Chriſti, τῶν πιϛευόντων εἰς ἐμέ; quæ vox certè actum denotat, uti planum eſt, non otioſum habitum, aut incli-

inclinationem ad fidem , quod vult Zach. Urſinus. vid.D. Feurb. faſc. II. diſp. IX. §. 38. 39. 40. Probamus itidem ex induitionis naturâ: Q. induunt Chriſtum, illi apprehendunt Chriſtum. Atqui, Infantes baptizati induunt Chriſtum: Erg. Minor habetur Gal. III. 27. Major patet ex ipsâ naturâ induitionis Chriſti, quæ aliter concipi nequit niſi per imputationem & appropriationem juſtitiæ Chriſti; quâ tanquam veſte ſalutis tegitur in infantibus, quicquid ſordium contraxerunt per ſuam à corruptis parentibus deſcendentiam. Verum excipiat hîc adverſarius, dari quoque induitionem Chriſti per modum imitationis & infuſionem juſtitiæ inhærentis. *Reſp.* Nullum hîc actum imitationis ab Apoſtolo innui, ſed fundamentum filiationis & incorporationis in Chriſtum & Eccleſiam proximum, quod aliud non eſt niſi apprehenſorium. Præterea induitionem hanc ad pactum evangelicum pertinere, certi ſumus, quia baptiſmus primò ordinatus eſt, ut offerat & conferat gratiam à Chriſto acquiſitam, ut ita induitio per imitationem & ſanctitatem non niſi conſequenter attendatur, tanquam aliquid fluens ex induitione evangelicâ.

§. 6.

Hic actus jam deſcriptus conſtat porrò diſtinctis ſuis partibus, quæ vindicandæ adverſus adverſarios. Prima pars eſt *Notitia*. Negat Bellarm. de Juſtific. c. 7. aſſerens, fidem per ignorantiam magis definiendam eſſe, quàm per notitiam. At contra ſcripturam quæ fidei expreſsè tribuit notitiam, Job XIX. v. 25. Eſa. LIII. v. 11. Luc. 1. 77. &c. vid. D. Dannh. Hodoſ. phæn. XI. Et alibi fatetur ipſe Cardinalis, fidem deſcribi per vo-

cem intelligendi, quæ ad ignorantiã accommodari nullo modo poſſit. conf. D. Gravv.. prælect. in A.C. de Juſtif. At quantum ad noſtram quæſtionem, poſſet quis objicere, ſi fides omninò definienda ſit per notitiam, fieri id in reſpectu ad adultos? *Reſp.* Loquimur hîc de fide ſalfivicâ ut ſic, quæ una eademque eſt in adultis & infantibus quoad ſpeciem; quoad gradus verò eſt diſtinctio aliqua, & hîc quidem reſpectu notitiæ; nam in adultis eſt reflexa, in infantibus verò directa & ſimplex. Exemplum eſto Johannes, qui in utero matris adhuc clauſus novit Meſſiam: Et Johan. 1. epiſtolâ c. II. 13. eandem infantibus expreſsè tribuit, his verbis: *γράφω ὑμῖν παιδία, ὅτι ἐγνώκατε τὸν πατέρα.* Qui locus de adultis explicari nequit, cum ipſe Apoſtolus diſtinctionem & differentiam ætatum jam poſuerit.

§. 7.

Altera fidei pars eſt *Aſſenſus*: quem quidem Pontificii concedunt ad fidem requiri, ſed ita, ut eo abſolvatur fides, & fiducia excludatur. Prius & nos concedimus; poſterius *ἀποτόμως* negamus: quia alias etiam hypocritæ, imò & ipſe diabolus, ſalvificè crederent, quia habent aſſenſum. Ergò aliquid amplius requiritur ad fidei eſſentiam, nempe firma fiducia. At hæc à Noſtratibus Theologis paſſim probata ſunt. Noſtrum eſt, h.l. oſtendere, an, quomodo & qualis aſſenſus infantibus competat? Ad primum, an competat? reſpondeo, ſtante theſi, aſſenſum ad fidem requiri, & fidem infantibus ab ipſo Chriſto adſcribi, fieri non poteſt, quin etiam aſſenſum ipſis tribuamus. Nam, qui credit in Filium DEI, habet teſtimonium in ſe ipſo, 1. Joh. V. 10. Jam qui habet teſtimo-

stimonium in se, habet assensum. Probatur, *quia,, ut testimonii natura & vis in eo consistit, ut de eo, quod,, dubium videtur, certitudinem aliquam intellectui in-,, generet, eundemq; ad assensum moveat; ita receptio,, testimonii dicit ipsum assensum, quem intellectus rei;,, sub infallibili testimonio proposita, præbet.vid.* Dn.D.,, Wölfflin disput. 1. de obligatione credendi in Christum. Ad secundum, quomodo? Dicimus esse non ex ratione, cujus plenum usum nondum habent, sed à Spiritu S. in ipsis operante. Ad tertium, qualis? *Respond.* simplex, acquiescens promissionibus DEI, non luctans, ut est in adultis: simplex quidem, sed interim firmus & tranquillus. vid. D. Feurb. fasc. II. disp. IX.

§. 8.

Tertia fidei pars, quæ ipsam fidē salvificā constituit, & rationem ejus formalē, est fiducia: quam h.l. non consideramus ut virtutem in intellectu solùm residentem, sed dicimus esse tendentiam in meritum Christi, tanquam objectum præsens, cujus interventu bonum aliquod arduum & futurum (vita æterna) obtinetur. Probamus, quia huic soli tribuuntur fidei salvificæ effectus, nempe justificatio, adoptio, salus æterna &c. notatur hæc pars in scripturâ per particulam εἰς plerumque. Multa loca non allegabimus, conf. *Magnificum Dn.D. Sebast. Schmidium* in Colleg. Bibl. priori pag. 300. seq. Sufficiat quoad rem præsentem, noster locus, in quo per eandem particulum fiducia de infantibus prædicatur.

§. 9.

Pergimus hinc ad differentiam: in quâ occurrit 1. Causa efficiens tùm principalis, tùm instru-

mentalis. Illa est Spir. Sanctus, qui mirando modo fidem operatur per verbum non tantùm ἀκουστὸν, ut in adultis Act. II. 37. sed etiam ὁρατὸν, in infantibus. Probatur ex scripturâ hæc efficacia, quæ fidẽ tantùm DEI donum esse dicit. conf. Eph. I. 19. ubi dicuntur credere κατὰ τὴν ἐνέργειαν τοῦ κράτους τῆς ἰσχύος Θεοῦ. Nec verò actio est immediata, sed mediata, non quidem per verbum Evangelii auditum, sed per sacramentum baptismi, quod docet Augustana nostra confessio, art. V. & IX.

§. 10.

II. Causa materialis seu objectum fidei à Theologis Nostratibus triplex constituitur, adæquatum, primarium & proprium. Illud est quicquid DEUS in suo verbo revelavit, Act. XXIV. 15. istud, doctrina de Christo JESU, 1. Cor. II. 2. Hoc est ipse Christus, quatenus pro illo ipso, qui credit, passus, mortuus & resuscitatus est, Gal. II. 20. 1. Tim. I. v. 16. Attendimus hîc objectum proprium ostensum Christi digito indice in nostro loco.

§. 11.

III. Finis fidei vel est ultimus, gloria Dei, prædicata de infantibus, Ps. VIII. v. 3. & ab ipso Christo, Matth. XXI. 16 vel proximus, æterna salus 1. Pet. I. 9. adscripta infantibus, Marc. X. 14.

§.

Explicavimus hactenus fidem infantum secundùm genus & causas suas, jam opus est, ut eandem veram, actualem & propriam esse probemus. Desumimus argumenta ex textu nostro: & quidem

Primum

Ex voce προσκαλεσάμενος, vers. 2. & ἐναγκαλισάμενος,

νος, Marc. X. 16. ubi deſcribitur intenſiſſimus ſimul Chriſti amor, & complacentia, quæ ſibi eſt in illis. Argumentamur: Quicunque placent DEO, credunt. Atqui infantes placent DEO. Erg. Major eſt Pauli ipſius, Hebr. XI. v. 6. Χωρὶς πίστεως εὐαρεστῆσαι Θεῷ ἀδύνατον. Minor habetur in textu clariſſimè. conf. Luc. XVIII. v. 16.

Secundum

Ex verſ. 3. Ubi Chriſtus vult diſcipulos ſuos conformari τοῖς παιδίοις, regnum cœlorum poſſeſſuris. arg. Illi, quibus Chriſtus diſcipulos ſuos vult conformari, credant neceſſe eſt. Atqui, infantes ſunt, quib⁹ Chriſtus diſcipulos ſuos vult conformari. Erg. Minor habetur verſ. 3. Major probatur, quia aliàs grande abſurdum ſequeretur, Chriſtum velle diſcipulos ſuos conformari incredulis: quod omninò ſequeretur, ſi infantes non crederent. Nam duo ſunt tantùm hominum genera, fideles & infideles. Abſit autem ut cogitemus de Chriſto, qui venit, ſalvare quod perierat, velle ipſum aſſimilari homines incredulis.

Tertium

Suppeditant fructus fidei, virtutes Chriſtianæ, v. 4. & procedit ab effectu ad cauſam, h.m. Ubi ſunt effectus ſeu fructus fidei ibi eſt ipſa fides. In infantibus ſunt fructus fidei. Erg. Major nota eſt ex philoſophia. Minor eſt Chriſti. verſ. 4. ubi de ipſis prædicatur humilitas, quæ eſt fructus fidei: itèm, Laudare DEUM, Pſ. VIII. 3. Matth. XXI. 15.

Quartum

Habetur in v. 5. & 6. ubi Chriſtus infantes, ut fideles, omnium curæ commendat, & ſeriò dehortatur, ne ullo modo ipſis quis ſit ſcandalo: quippe id ipſum in noviſ-

novissimo judicio vel gratuitò compensabit, vel justè vindicabit. Concludimus hinc, infantes credere, quia etiam ipsorum susceptionem sibi appropriat ipsi, ἐμέ, ait, δέχεται, quod de incredulo non dicitur. conf. Matth. XXV. vers. 40. ubi ait, ὅσον ἐποιήσατε ἑνὶ τούτων τῶν ἀδελφῶν μου τῶν ἐλαχίστων, ἐμοὶ ἐποιήσατε: uni horum fratrum meorum, quos separavi à damnatis, qui & in æternum gloriâ cæli fruentur. Idem est in nostro textu τὸ δέχεσθαι.

Quintum.

Est ab ipsius Christi testimonio, vers. 6. τούτων τῶν πιστευόντων εἰς ἐμὲ: quod omnibus fidem Infantum vel negātibus, vel calumniantibus & ridentibus proponimus, ut ab ipso, qui est ipsissima veritas, Johan. XVI. 6. discant rationem suam compescere & maximè miramur impudentiam Cunæi, qui lib. III. de Rep. Hebræorum cap. IX. doctrinam hanc vocat fatuam, ejusque assertores dignos censet, qui flagris castigentur; item vocat delirium. Dicimus nos ipsum magis esse fatuum, quia fatuam & in divinis planè cæcam rationem solùm sequitur. Retinemus verba Christi clarissima quoad rem ipsam, licet rei istius modum in hâc mortalitate ignoremus. Principium Cunæi est ex Epist. Rom X. ubi πίστις, dicitur esse, ἐξ ἀκοῆ, quæ de infantibus non possit dici, sed de hoc cap. seq.

Sextum.

Habet Marcus c. X. 14. ubi Christus ait: τοιούτων ἐστὶ ἡ βασιλεία θεοῦ. Argumentum: Quicunque salvantur, credunt. Infantes salvantur: Erg. credunt. Major prob. ex Joh. III. 15. Minor est Christi l. c. sed regerunt adversarii, posse infantes salvari imputatione

tione meriti Christi, sine interveniente fide, inprimis cùm fœderis nondum sint capaces. *Resp.* ad prius, esse universæ scripturæ ignotum: ad posterius, esse falsum, cùm DEUS etiam cum bestiis fœdus pepigerit. vid. D. Dannh. l. c. p. 1105.

Septimum

Dat experientia, vel scriptura exemplis comprobans. Primum omnium allegatur Johannis Baptistæ: quod quidem Theologi Nostrates concedunt, esse extraordinarium, allegant tamen ad probandum, infantes motuum spiritualium & fidei esse capaces. vid. D. Chemnit. Exam. Concil. Trid. part. II. Alterum est ex Oseæ c. XII. v. 3. de Jacobo, de quo vide Megalandrum nostrum D. Lutherum, citatum in Hodos. Dn. D. Dannh. pag. 999.

Octavum

Præbet ipse status controversiæ: loquimur de infantibus circumcisis (baptizatis) adeoque de regeneratis: regeneratus autem non potest esse sine fide. Hinc argum. Omnis regeneratus credit. Infantes circumcisi (baptizati) sunt regenerati. Erg.

Ultimum

Damus ex hypothesi adversariorum. Calviniani referunt infantes in numerum credentium, sed fidem ipsis derogant. Absurdè! Nam eo ipso, dùm annumerant credentibus, concedere coguntur, ipsos revera credere, & quidem fide propriâ: quâ ipsi apprehendunt meritum Christi & salvantur.

Cap. III.

Continens Antithesin.

§. 1.

Asseruimus hactenus orthodoxam de Fide Infan-

tum verâ & actuali θέσιν; addendum jam aliquid de ἀντιθέσει. Comprehendemus eam tribus aphorismis: quorum

Primus.

Hic esto:

Infantes non habent fidem actualem, sed habitualem tantum: non propriam, sed alienam.

Ita Calviniani & Pontificii: Tannerus, Bellarminus, Cunæus l.c. Aphorismus est bimembris: prius membrum est Pontificiorum: circa quod (1.) notandum, quid per habitum intelligant? nempe nil nisi otiosam quandam qualitatem infusam; quâ infantes apti fiant ad fidem aliquando recipiendum; vel characterem aliquem, qui, per sententiam Patrum Tridentinorum, in tribus sacramentis, Baptismo sc. Confirmatione & Ordine imprimitur, h. e. signum quoddam spirituale & indelebile, unde ea iterari non possint. vid. D. Chemnit. l. c. (2.) Fictum hunc habitum probare & actum rejicere conantur, argumentis desumptis

α. à conditione infantum, quia verbum, per quod fides accenditur, audire non possint. Argumentum ita haberet. Q. non audire verbum DEI, ille nec credere potest. Atqui infantes &c. Erg. Majorem probant ex Rom. X. 17. Minorem confirmat experientia. *Resp.* ad majorem, negando. Nam possunt esse unius rei conferendæ plura media: ut ita auditus verbi divini non sit solum medium, exclusivum alius: destinguendum itidem inter verbum ὁρατὸν & ἀκουστὸν: quæ distinctio omninò adhibenda propter diversitatem subjectorum: Verbum ἀκουστὸν spectat ad adultos, ὁρατὸν ad infantes.

β. à

β. à defectu sensus fidei: Quicunque non sentit vel scit se credere, is planè non credit. Atqui infantes &c. Erg. *Resp.* Major patitur instantiam: agonizans non scit se credere, & tamen credit; doctus dormiens non scit se esse doctum, & tamen doctus negari non potest. Deinde ipsi distinguimus inter fidem directam & reflexam, dicentes, non hanc ipsis competere, sed tamen illam: item inter fidei τὸ ὅτι, & τὸ διότι: Illud ex Christi effato patet: hoc nobis est incognitū.

§. 2.

Alterum membrum est de fide alienâ: quæ est vel parentum vel Ecclesiæ. Argumenta quæ Pontif. pro fide alienâ afferunt, desumunt ab exemplis Paralytici Matth. IX. Jairi, qui suâ fide filiæ salutem impetraverit, ibid. Sed *Resp.* 1. Paralyticum ipsum credidisse, patet tùm quia Christus ipsum vocat filium, adjecto verbo θάρσει, quod de fide verâ prædicatur; tùm quia remissionem peccatorum ipse consecutus est. 2. Distinguendum inter salutem corporalem & spiritualem. Illam Jairus filiæ suæ impetravit; & libenter concedimus, posse alienâ fide alicui bona corporalia impetrari, & spiritualia interdū: sed hic alia est quæstio, an quis possit alienâ fide credere? Quod statuere certè absurdum est, & idem esset, ac si diceretur, posse aliquem vivere animâ alienâ. Ad hæc fides ista aliena scripturæ est ignota, quæ nullā nisi propriam agnoscit, Hab. II. 4. Cunæus Calvinian' l. c. fidem parentem infantibus tribuere vult ex loco illô, 1. Cor. 7. v. 14. ἐπεὶ ἄρα τὰ τέκνα ὑμῶν ἀκάθαρτά ἐστιν, νῦν δὲ ἅγιά ἐστιν. *Resp.* D. Hun. h. l. sanctitatem illam non esse internā, sed externam & civilem; & explicat h. m. aliàs liberi essent immundi, i. e. non è legitimo loco nati, & proinde spurii; quorum procreatio parentibus illis fuisset immunda & inconcessa.

§. *Se-*

§. 3. *Secundus Aphor.*

Infantes non habent ipsam fidem, sed radicem & semen fidei.

Ita Calviniani. Probant, 1. quia nec notitiam, nec assensum, nec fiduciam habeant. 2. de capiribus fidei non possint respondere, vel eandem publicè profiteri. 3. quia sit otiosa, non operosa. *Resp.* ad 1. contrarium suprà ostendimus. ad 2. hoc non derogat quicquam fidei, nam corde creditur ad justitiam, Rom. X. 10. ad 3. Non est otiosa, sed operosa. Nam laudant infantes DEUM, Ps. VIII. Matth. XXI. Vincunt mundum. Pergit hîc Cunæus l. c. & provocat ad experientiam: *Agant*, ait, *verò illi, quorum est istud delirium, & memoriam pueritiæ suæ, quoad possunt, repetant ultimam, sanè haud dicent, se vel illo tempore, cùm inter æquales primulum ludere inciperent, quicquam magnoperè compertum habuisse de summo religionis mysterio.* Speciosum ex ratione argumentum! Cui opponimus 1. Christum καρδιογνώστην; 2. distinctionem inter fidem reflexam & directam. 3. inter rem & rei modum. Hic est & manet ἀλάλητος. 4. nulla est consequentia: cùm ad annos discretionis perveniunt, non possunt explicare, quòd vel quomodo crediderint: Erg. planè non crediderunt? 5. fidei amissibilitatem: quæ ut avertatur Christus infantes suscipi mandavit; ut informentur. Et se hæc res habet sicut in naturâ ignis. Si accendas ignem, nec addas pabulum, extinguetur: Ita etiam in infantibus: Accensa est fides à Spiritu S. hic autem non immediatè semper & absolutè cum ipsis agit, sed per certa media, & vult ut semper crescant.

§. 4. *Tertius Aphor.*

Infantes non sunt apti ad fidem

Ita Photiniani. ℞. Si in se spectentur infantes, omninò concedimus ipsos, ut & omnem hominem post lapsum ad fidem esse ineptum: sed hîc est spectanda Dei dispensatio, nam hic est, ὁ ἱκανώσας ἡμᾶς εἰς τὴν μερίδα τοῦ κλήρου τῶν ἁγίων ἐν τῷ φωτί. Col. I. 12.

§. 5.

Et tantum de fide infantum, quantum permisit instituti nostri ratio: Plura alibi habentur. Subsistimus hîc, gratias agentes Christo Jesu ἀρχηγῷ καὶ τελειωτῇ τῆς πίστεως ἡμῶν pro concessâ hactenus Spir. sui sancti gratiâ, eundemq; rogantes ut eâdem porrò nobis adspirare velit.

F I N I S.